

STORTINGET

Representantforslag 134 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum, Bengt Fasteraune, Erling Sande og Ole Herman Sveian

Dokument 8:134 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Trygve Slagsvold Vedum, Bengt Fasteraune, Erling Sande og Ole Herman Sveian om naturskadeordningen

Til Stortinget

Bakgrunn

Å leve av, med og i pakt med naturen blir stadig vanskeligere når klimaet forandrer seg og været blir våtere, villere og mindre forutsigbart. Naturskadeerstatning skal bøte på skader på veier, bruer, jordbruks- og skogbruksareal og byggverk som ikke dekkes av vanlig forsikring og denne ordningen var banebrytende da den kom på plass i 1961. I 2020 kom en ny lovfortolkning som bør ses på igjen for bedre å ruste Norge for framtidig ekstremvær.

Flere deler av landet har vært rammet hardt av mer ekstremvær de seinere årene. Flere kommuner har vært utsatt for gjentatte flommer, skred og naturskader. Enkelpersoner og private virksomheter blir særlig hardt rammet, sammen med kommunene som må ha krise-staben og beredskapen i orden. Det er krevende å navigere i ekstremværet og prioritere blant viktige formål eller å avverge skade.

Etter at skaden har skjedd, ønsker de som blir rammet, å komme raskest mulig tilbake i gjenge. Å rydde opp og reparere skaden raskest mulig er til det beste både for den enkelte og for samfunnet i sin helhet. Dessverre har dette vist seg mer og mer krevende ettersom

sakstilfanget har økt, og det ikke er dialog når saker vurderes.

Naturskadeordningen må endres og åpne for at lokal forvaltning kan bidra. Lokalkunnskap og lokalt skjønn kan bidra til raskere avklaringer og avlaste sentral forvaltning samt oppklare mindre feil som hindrer erstatning eller rask konklusjon. Dagens ordning med behandling i Landbruksdirektoratet må endres. Ved flere ekstreme hendelser på kort tid må det være større fleksibilitet i hvordan saker blir avklart. Saksbehandlingstiden er nå for lang. Dertil kommer klagebehandling, som igjen gir stor økonomisk usikkerhet og fare for nye skader mens man venter på naturskadeerstatning.

Enkeltområder og enkelte gårdbrukere rammes særlig hardt med gjentagende hendelser. Det medfører at byrden ved naturskade rammer enkelte særlig hardt. Situasjonen for matforsyning og bosetting tilsier at man må ha økt matproduksjon og mer areal i jordbruket, ikke mindre.

Den statlige naturskadeordningen er heller ikke dekkende når det gjelder å sørge for gjenoppbygging av sikringsanlegg ved dyrket mark. Gjenoppbygging faller også utenfor ansvarsområdet til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Konsekvensen ser man tydelig i form av manglende gjenoppbygging av sikringstiltak som skal verne matjord og produksjonsgrunnlaget i landbruket. Det er uholdbart at matjord går ut av produksjon ved manglende sikring mot flom og skred i en tid der beredskapen og selvforsyningsgraden skal økes.

Regelverket må endres slik at skade på eksisterende sikringsanlegg som elveforbygning og plastring i vassdrag kan erstattes gjennom naturskadeordningen. Eksempelvis kan takstfolk ha standarder å utarbeide takst etter, som raskt blir godkjent og kan gjelde for å avklare

delvis eller helhetlig utbetaling raskt, som ved produksjonssvikterstatningsordningen.

Mange grunneiere opplever også at nødvendige og mindre omfattende naturforebyggende tiltak langs vernede vassdrag møtes med uforholdsmessig omfattende krav til søknads- og konsesjonsbehandling. I enkelte tilfeller har selv små, egenfinansierte tiltak utløst krav om konsesjon, noe som bidrar til å øke saksbehandlingstiden og forsterke presset på NVE. Dette skaper unødige hindringer for å gjennomføre enkle og praktiske forebyggingstiltak som kan redusere risikoen for naturskader.

Naturskadeordningen må gjøres mindre byråkratisk og mer oversiktlig. Det skal ikke være nødvendig å hyre konsulenter eller advokater for å navigere i slike søknadsordninger. Prosedyrer og retningslinjer kan avklares nasjonalt og må håndheves lokalt. Kommune, fylkeskommune og statsforvalter bør ha et ansvar for erstatningsordninger og veiledning, og regjeringen må avklare ansvarsforhold og myndighet for å kunne delegere saksbehandling. Landbruksdirektoratet skal ved manglende kapasitet ha rutiner for å delegere kontrollvirksomhet og oppfølging av søknader til statsforvalter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen gjennomgå naturskadeordningen med mål om forenkling, effektivisering og økt grad av lokal forvaltning.

2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag for å overføre myndighet til kommuner for å behandle naturskadeerstatningssaker.
3. Stortinget ber regjeringen gå gjennom nivået på egenandeler i statens naturskadeordning og hvordan byrden fordeler seg over tid, særlig for dem som opplever gjentagende skader.
4. Stortinget ber regjeringen sikre kommuner tydelig og god informasjon om statens naturskadeordning, slik at de kan veilede og følge opp sine innbyggere bedre.
5. Stortinget ber regjeringen oppdatere Landbruks- og matdepartementets lovtolkning av naturskadeerstatningsloven § 5 av 18. desember 2020, slik at sikringstiltak av dyrket mark dekkes, og at forebygging av nye tilfeller kan inngå i utbedringer og erstatningssaker.
6. Stortinget ber regjeringen sikre at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i større grad kan bistå i forebygging av naturskade enn i dag.
7. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket for naturskadeforebygging langs vernede vassdrag, med sikte på å forenkle regelverket og gjøre det enklere å gjennomføre forebyggingstiltak.

26. februar 2026

Geir Pollestad

Trygve Slagsvold Vedum

Bengt Fasteraune

Erling Sande

Ole Herman Sveian

